

ת"פ 36495/01/13 - מדינת ישראל נגד נ' ח'-בעצמו

בית משפט השלום בבאר שבע

15 יולי 2014

ת"פ 36495-01-13 מדינת ישראל נ' ח'

בפני כב' השופט דניאל בן טולילה
המאשימה
מדינת ישראל
ע"י עו"ד רומן זילברמן
נגד
הנאשם
נ' ח'-בעצמו
ע"י עו"ד אבו עאבד

גזר דין

הרקע

הנאשם הורשע על פי הודאתו בעובדות כתב אישום מתוקן בעבירת תקיפה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 382(ב)(1) לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

על פי מתואר בכתב האישום המתוקן ביום 17.1.13, שעה 9:30, תקף הנאשם את אשתו המתלוננת, בביתם ב****, בכך שסטר לה על פניה ולאחר מכן הכה אותה באגרופו בפניה. בעקבות מעשים אלו נגרמה למתלוננת חבלה בדמות נפיחות מתחת לעיניה. על פי הסדר הטיעון, לא הייתה הסכמה עונשית בין הצדדים ובטרם נשמעו הטיעונים לעונש הנאשם נשלח לשירות המבחן למבוגרים לקבלת תסקיר אשר בין היתר נועד לבחון גם את שאלת ביטול הרשעתו.

תסקירי שירות המבחן

בתיק זה הוגשו 5 תסקירים. מהתסקיר הראשוני מיום 6.5.13 עולה כי עסקין בנאשם כבן 42, יליד עזה, נשוי ואב ל-2 ילדים קטינים, בני 4 ו-2. עובר לאירוע נשוא כתב האישום התגורר הנאשם עם משפחתו הגרעינית בדירה שכורה ב****. בתיק דן שוחרר הנאשם לחלופת מעצר במושב **** אצל מעסיקו אשר החל לעבוד עמו בחקלאות עוד בהיותו בגיל 17.

שירות המבחן התרשם כי הנאשם לאורך חייו ניהל אורח חיים נורמטיבי ותקין המתבטא ביציבות תעסוקתית ובהעדר מעורבות פלילית. לצד זאת, שירות המבחן מצוין כי הנאשם מציג עצמו באופן מגמתי חיובי, ומתקשה להתייחס לדפוס התנהגותו הבעייתיים. עוד התרשם שירות המבחן כי הנאשם מתקשה להתמודד עם מצבי לחץ ומשבר וכן מגיב באופן אימפולסיבי במצבים אלו.

אשר ליחסיו עם המתלוננת- הנאשם תיאר מערכת יחסים אוהבת ושלל התנהגות אלימה מצדו כלפיה מלבד האירוע נשוא כתב האישום. זה מסר כי מאז שחרור לחלופת המעצר זו מבקרת אותו בתדירות ואף ישנה עמו שם עם ילדיהם. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מגלה תלות רגשית במתלוננת, שכן, התא המשפחתי מעניק לו תחושת שייכות וערך.

המתלוננת בשיחה עם שירות המבחן תיארה את הנאשם כאדם טוב וכאב טוב. זו מסרה כי נהג לסייע לה במטלות בבית וכן דאג לצרכיה הפיזיולוגיים. לדבריה, בתקופה עובר לאירוע העבירה הנאשם לא עבד נוכח חילופי עונות והעדר עבודה בתחום החקלאות. בעקבות כך מצבם הכלכלי הורע ובשל כך הנאשם באותה העת היה שרוי במתח. עוד ציינה כי בתקופה זו נהג הנאשם באלימות כלפי חפצים, אך לא כלפיה. בשיחה במסגרת הליך המעצר מסרה המתלוננת כי הנאשם נוטל תרופות אשר משפיעות על מצבו. זו ציינה כי היא כועסת על התנהגותו האלימה אך אינה חוששת מפניו ומעוניינת לשקם את מערכת היחסים הזוגית עמו. זו דיווחה כי החל מפתחת ההליך המשפטי יחסיהם השתפרו, בתקופה זו הנאשם שב לעבודתו וכן מסייע בתשלומים השוטפים. כמו כן, ציינה כי היא מעוניינת שישבו לביתם ב**** וכי במידה וינקוט באלימות כלשהי לא תהסס לפנות לגורמים המתאימים. שירות המבחן התרשם כי המדובר במתלוננת חזקה בעלת יכולות וכוחות חיוביים אשר בעת הצורך יודעת להגן על עצמה.

נוכח אורחות חייו הנורמטיביים, נוכח שיתוף הנאשם בדפוסיו הבעייתיים, נוכח היעדר עבר פלילי, נוכח הרצון המשותף של הזוג לחיות יחד, נוכח כך שההליך הפלילי מהווה גורם מרתיע ומציב גבולות - התרשם שירות המבחן כי רמת הסיכון להישנות התנהגות פורצת חוק פחתה. בסופם של הדברים הומלץ להסיר את התנאים המגבילים וזאת לצד בחינת שילוב הנאשם בהליך טיפולי בתחום האלימות במשפחה.

לאור האמור בתסקיר הראשון נדחו הטיעונים לעונש לצורך קבלת תסקיר משלים. מהתסקיר מיום 10.9.13 עולה כי לאחר שסוכם עם הנאשם על שילובו בקבוצה טיפולית ב"דיאלוג מחודש", שירות המבחן לא הצליח ליצור קשר עם הנאשם על מנת לזמנו לראיון קבלה במסגרת טיפולית זו ולפיכך לא ניתנה המלצה בעניין. זאת ועוד, מצוין כי המתלוננת מסרה כי לאחר הסרת התנאים המגבילים, מערכת היחסים בין השניים ידעה עליות ומורדות וזו הייתה אמביוולנטית בנוגע להמשך הקשר הזוגי. בדיון מיום 21.10.13 ניתנה לנאשם הזדמנות נוספת לבחון שילובו בהליך טיפולי והטיעונים לעונש נדחו פעם נוספת לקבלת תסקיר.

מהתסקיר מיום 5.11.13 מצוין כי הנאשם עבר ראיון ב"דיאלוג מחודש" ביום 30.10.13. גורמי הטיפול במסגרת זו התרשמו כי הנאשם אינו מכיר בבעייתו במערכת היחסים עם המתלוננת ומציג תמונה אידיאלית ללא כל פגם ולפיכך זה נמצא כלא מתאים לשילובו במסגרת טיפולית. לאור האמור, לא ניתנה המלצה להימנע מהרשעתו וכן הומלץ על עונש מאסר בדרך של עבודות שירות לצד מאסר מותנה.

חרף האמור בתסקיר, ניתנה לנאשם לפנים משורת הדין הזדמנות נוספת לבחון מסגרת טיפולית בקרבת מקום מגוריו הואיל ולדבריו לא הבין כלל את השיחה שנערכה בראיון, בהיעדר מתורגמן בשפה הערבית. בעקבות כך נשלח הנאשם לבחינת השתלבותו במרכז למניעת אלימות במשפחה בלשכת הרווחה ב**** והדיון נדחה פעם נוספת לצורך קבלת תסקיר משלים.

בתסקיר מיום 16.3.14 שירות המבחן מצוין את התרשמותו לפיה לנאשם עמדות קורבניות באשר לאירוע אשר נתפס בעיניו כחד פעמי. עוד מצוין כי הנאשם נוטה להשליך את קשייו האישיים על תפיסתו את הגורמים המטפלים לרבות שירות המבחן כמי שמתקשים להבינו. שירות המבחן הביע ספקנות ביחס ליכולותיו של הנאשם להירתם להליך טיפולי בתחום האלימות וכי המוטיבציה שמביע קשורה להליך הפלילי. חרף כך, לא סגרו בפני הנאשם הגולל להשתלב בתהליך טיפולי בתחום מגוריו. לאור האמור, התבקשה דחייה בת חודשיים כפי שאכן נעשה.

מהתסקיר האחרון מיום 9.6.14 מצוין כי בני הזוג מוכרים לרווחה מזה כשנה על רקע פנייתה של המתלוננת למשטרה וכן בבקשה לקבל סיוע חומרי ובשכר דירה. מהדיווח עולה כי הנאשם משתף אודות דפוסיו המכשילים בהתנהגותו באופן פתוח. התרשמותם של גורמי הרווחה כי הנאשם מבטא נכונות לשיתוף פעולה בהליך הטיפולי. בשים לב לאמור בדיווח ובשים לב לכך שהרשעתו של הנאשם עלולה לסכל את בקשתו לאיחוד משפחות הומלץ על אי הרשעתו, לצד צו של"צ בהיקף של 150 שעות וכן ענישה הצופה פני עתיד.

טענות הצדדים

בדיון שנערך בפניי ביום 22.6.14 הפנתה ב"כ המאשימה לחומרת המעשים המיוחסים לנאשם. בהתאם לתיקון 113, ציינה את הערכים המוגנים, בכללם, ביטחון האישי של האדם ושלמות הגוף. אשר למתחם הענישה ההולם - עתרה למתחם הנע בין מספר חודשי מאסר בודדים ועד 18 חודשי מאסר בפועל. עוד הפנתה לכך שבמרבית התסקירים ניתנה המלצה שלילית וזאת לאחר שהנאשם לא השכיל את ההזדמנויות שניתנו פעם אחר פעם. רק בתסקיר האחרון חל שינוי מסוים בעמדתו של הנאשם והומלץ על אי הרשעה אשר אינה תואמת את התנהלות הנאשם לאורך ניהול התיק. מעבר לכך, הן חומרת המעשים והן סוג העבירה - אינם מאפשרים אי הרשעה בהליך זה. לצד זאת, נוכח היעדר עבר פלילי זו סבורה כי ראוי להטיל עונש מאסר ברף התחתון של המתחם, קרי- הטלת מאסר מותנה לצד קנס ופיצוי למתלוננת.

מנגד, ב"כ הנאשם הפנה לתסקיר האחרון אשר בסופו של יום בא בהמלצה חיובית בנוגע לאי הרשעתו של הנאשם. עוד הפנה לכך שעסקין בנאשם הנעדר עבר פלילי. זה ציין כי הנאשם שוהה בישראל מכוח בקשתו לאיחוד משפחות אשר הוגשה למשרד הפנים. לדבריו, עובדה זו מלמדת על כך שאין באמתחתו של הנאשם כל רבב, אחרת לא היה ניתן לו אישור לשהייה זמנית. אשר למעשה- ציין כי הרקע למעשים הינו האווירה המתוחה ששררה בביתם נוכח מצבם בכלכלי הקשה וכי המדובר במעידה חד פעמית שאינה מאפיינת את התנהלותו של הנאשם. זאת ועוד, ציין כי כיום בני הזוג חיים יחדיו ולפיכך הרשעתו תפגע בשיקום היחסים. בנסיבות אלו, טען כי הפן השיקומי עולה בקנה אחד עם אינטרס הציבור ולפיכך עתר לאמץ את המלצות שירות המבחן.

דיון והכרעה

על פי סעיף 40ג (א) לחוק העונשין, בקביעת מתחם העונש בהתאם לעקרון ההלימה, על בית המשפט להתחשב **"בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה"**.

במקרה דנן פגע הנאשם בערכים החברתיים של כבוד האדם, שלמות התא המשפחתי, שמירה על הביטחון האישי ושלמות הגוף וכן בזכות האישה להיות מוגנת מפני אלימות מצד בן זוגה.

על החומרה המיוחדת בעבירות אלו ועל הצורך להוקיע את החולה הרעה הזו מחברתנו, אפנה לפסק דינו של כב' השופט ס' ג'ובראן בע"פ 792/10 מדינת ישראל נ' פלוני (14.2.2011):

"עבירות אלו, מתרחשות על דרך הכלל בבית פנימה, באין רואה ובאין שומע, ומוסתרות היטב מהסביבה. פעמים רבות, שרוי התוקף בקונספציה שגויה לפיה אין בכוחו של החוק לפרוץ את מפתן ביתו, בו רשאי הוא, לשיטתו, לנהוג במשפחתו כרצונו, כמו היתה קניינו. אלמנטים אלו, המשולבים דרך כלל בעבירות האלימות במשפחה, מעצימים את הסכנה הנשקפת מן התוקף כמו גם את חשיבותם של שיקולי ההרתעה האישית והציבורית"

עוד בעניין זה אפנה לפסק דינה של כב' השופטת פרוקצ'ה בע"פ 6758/07 פלוני נ' מדינת ישראל (11.10.07):

"מעשי אלימות בתוך המשפחה נתפסים כבעלי חומרה מיוחדת במערכת האיסורים הפליליים העוסקים בעבירות אלימות. הציפייה האנושית הטבעית הינה כי בתוך משפחה ישררו יחסי אהבה, הרמוניה, וכבוד הדדי. הפרתה של ציפייה זו הופכת את השימוש באלימות במשפחה לתופעה העומדת בניגוד עמוק לחוש הצדק האנושי. יתר על כן, במסגרת המשפחה, מופעלת האלימות על פי רוב בידי החזק כלפי החלש. פערי הכוחות הם גדולים כשמדובר באלימות כלפי קטינים או כלפי בת זוג... גורמים אלה ואחרים בשילובם, משווים מימד מחמיר לעבירות אלימות במשפחה. נפיצותן של עבירות אלה, והצורך להגן על קרבנות האלימות שהם על פי רוב חסרי ישע, תורמים אף הם להחמרה הנדרשת בענישה בעבירות אלה."

מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות בכגון דא נעה בין מאסר מותנה ועד 18 חודשי מאסר בפועל ואף יותר. בעניין זה אפנה לע"פ 4800/12 יואב סלומון נ' מדינת ישראל (4.2.13). אושרר פסק דינו של בית המשפט המחוזי בו נגזרו 15 חודשי בפועל בעבירת תקיפה בנסיבות מחמירות; רע"פ 182/13 נעם משה נ' מדינת ישראל (21.1.13) אושרר גזר דין שכלל 8 חודשי מאסר בפועל בגין עבירות איומים ואלימות כלפי בת הזוג וזאת חרף העדר עבר פלילי; רע"פ 5986/09 אבו האדיר (מיום 23.7.09) - 8 חודשי מאסר על תנאי בגין תקיפת בת זוג ואיומים; ת.פ. 37911-12-12 מדינת ישראל נ' אלהוזייל (17.4.13) - בתיק זה נדון הנאשם ל-4 חודשי מאסר בפועל. כב' השופט ברסלר-גונן קבע מתחם בגין עבירות אלו שנע בין מאסר מותנה ועד 7 חודשי מאסר.

בתיק זה מידת הפגיעה בערכים המוגנים המפורטים לעיל הינה ברף הבינוני. המדובר באירוע אלימות שבו הנאשם תקף את המתלוננת בכך שסטר בפניה ולאחר מכן הכה אותה באגרופו בפניה. מעשים אלו הותירו חותמם על גופה של המתלוננת בדמות נפיחות מתחת לעיניה. המדובר באלימות של ממש אשר גם אם אינה מצויה ברף הגבוה של עבירות בכגון דא, בוודאי אינה מצויה ברף הנמוך של עבירות מסוג זה. בעבירות הנ"ל לא עוצמת האלימות לבדה מגלמת את החומרה במעשים אלא מכלול נסיבותיו של האירוע. המדובר באלימות שמקורה במי אשר לשמש למתלוננת כמגן ומקום מבטחים ויש בה כדי להשליך על מכלול המרקם המשפחתי של הנאשם ובת זוגו. מעבר לחבלה הפיזית אין ספק כי יש במעשי הנאשם רכיב של השפלה ורמיסת כבודה של המתלוננת וכך גם יצוין כי עבירות אלימות הכוללות אגרוף לראשו

של אדם הנן בעלות פוטנציאל לפגיעה קשה יותר מאשר המטומה או נפיחות.

מתסקירי שירות המבחן עולה כי המעשים בוצעו על רקע משבר כלכלי בו היה נתון הנאשם עובר לביצוע המעשים המיוחסים לו. אין בנתון זה כדי להקל עמו משמעותית. המתלוננת אינה אמורה לשמש "פורק הלחצים" של הנאשם וממילא לא נטען כי היא זו האשמה במצבם זה. יש להניח כי המתלוננת סובלת מהמצוקה הכלכלית לא פחות מן הנאשם אם לא למעלה מכך.

מנגד, הרי שמדובר באירוע חד פעמי שלא עולה בקנה אחד עם התנהלותו במהלך שנות הנישואים שלו עם המתלוננת (חרף קיומם של וויכוחים מילוליים). המעשים לא בוצעו מתוך תחושות קנאה או רכושנות וכך גם לא נעשו באמצעות חפץ כהה או חד. האירוע הנו ממוקד בזמן ובמקום ובסופם של דברים, מבלי להקל כהו זה מחומרת מעשיו, לא גרם לחבלות מעבר לאותה נפיחות.

לאור האמור לעיל, ובשים לב לערכים החברתיים שנפגעו ובמידת הפגיעה בהם, למדיניות הענישה הנהוגה בעבירות אלו וכן בשים לב לנסיבות ביצוע העבירה, הנני קובע כי מתחם העונש ההולם בגין העבירות אשר ביצע הנאשם נע בין מספר חודשי מאסר שיכול וירוצו בדרך של עבודת שירות ועד 12 חודשי מאסר בפועל.

קביעת העונש בגדרי המתחם

בגזירת עונשו של הנאשם בגדרי המתחם מצאתי לקולא ליתן דעתי להודאתו של הנאשם ולחסכון בזמן השיפוטי. הודאה זו מטבע הדברים מייטרת את הצורך בהעדת המתלוננת, על כל המשתמע מכך. עוד יש ליתן הדעת כי המדובר בנאשם כבן 42, הנעדר עבר פלילי, אשר זוהי הסתבכותו הראשונה בפלילים. כמו כן, יש לקחת בחשבון את נסיבות חייו של הנאשם, אשר כפי שעולה מהתסקיר כוללות ניתוק הקשר עם בני משפחתו ושהייה במעמד ארעי בתוך תחומי המדינה. עוד עולה מהתסקיר כי המדובר במעשים אשר בבחינת חריג, אשר אינם מאפיינים את אורחות חייו של הנאשם. מצוין כי הלה בעל בדפוסים נורמטיביים, בכללם, יציבות תעסוקתית וכן דאגה למשפחתו הגרעינית. זאת ועוד, תילקח בחשבון עמדתה של המתלוננת אשר מעוניינת בשיקום התא המשפחתי, וזאת על אף שעמדתה לא הייתה עקבית לאורך התסקירים השונים. שירות המבחן מציין כי עסקינן במתלוננת חזקה אשר יודעת להגן על עצמה בעת הצורך. חלף פרק זמן של כשנה וחצי מאז ביצוע העבירות וכך גם לא נטען כי הנאשם שב וחטא באלימות כלפי המתלוננת או בכלל.

שאלת ביטול הרשעתו של הנאשם:

דרך הכלל ודרך המלך בפלילים היא כי מי שנקבע לגביו של ביצע את המיוחס לו בכתב האישום יורשע בדיון. אי הרשעתו של נאשם הנה בבחינת חריג, שלא לומר חריג שבחריגים שיש לנקוט בה במקרים יוצאי דופן.

לא מצאתי לפרט את מלוא ההלכות הנוגעות לגבי שאלת ביטול ההרשעה כפי שנקבעו בהלכת תמר כתר, הלכת מורנו ושמש".

בתמצית, אי הרשעה תיתכן בהינתן המבחנים המצטברים הבאים: העבירות המיוחסות לנאשם ונסיבות ביצועיהן מאפשרות הימנעות מהרשעה והשמתו של האינטרס הציבורי בצד וזאת בהצטרף לכך הנזק שיגרם לנאשם כתוצאה מהרשעתו הנו בלתי פרופורציונאלי ויפגע בו קשות לרבות בהליכי שיקום מוצלחים.

נדמה כי הנאשם שבפני לא צולח אף לא אחד מאותם מבחנים. בנפרד ובמצטבר.

על חומרת המעשים המיוחסים לנאשם פורט באריכות והאינטרס הציבורי מחייב להוקיע מעשים שכאלה. גם אם אני באופן תיאורתי כי ניתן בעבירות אלו להימנע מהרשעה הרי שלא הוכח בפניי אותו נזק בלתי פרופורציונאלי. ככל שהדבר נוגע להליך שיקומי מוצלח, נדמה כי הפירוט של התסקירים מדבר בעד עצמו באשר הנאשם במשך תקופה ארוכה ביותר, שלל בעייתיות, נמנע מלשתף פעולה והציג עדות קורבניות. גם בתסקיר הסופי אינו מדבר על סופו של הליך על ראשיתו בלבד וזאת בהסתמך על תקופה קצרה בת כחודש ימים בלבד. שירות המבחן מבקש למנף אותם ניצני תובנה לעתיד באמצעות צו מבחן אולם מדובר בהליך פרוספקטיבי ולא רטרוספקטיבי.

הנאשם אינו צעיר בגיל, עבודתו לא תיפגע מהרשעתו בדיון. ככל שהדבר נוגע לבקשתו לאיחוד משפחות הדברים נותרו בגדר אמירות בעל פה ללא ביסוס באסמכתאות מן הגורמים הנוגעים בדבר, - אף לא ראשית ביסוס. לא הוצגה לבית המשפט הבקשה לאחמ"ש, מועד הגשתה, הסטאטוס בו זו מצויה וכך גם לא התייחסות (קונקרטיית או עקרונית) מאותם גורמים מנהליים להשפעתה של הרשעה בעבירות אלמ"ב לגבי הבקשה. (זאת בנפרד מהספקות שעלו בחלק מהזמן מצד המתלוננת לגבי המשך הקשר).

האמור לעיל אין בו כדי להימנע מהרשעה אולם אין פירוש הדבר כי המאמצים שערך הנאשם אשר החלו לשאת פרי לא ימצאו כלל ביטוי בעונשו של זה. אותו הליך שיקומי קצר ואותו פוטנציאל שיקומי יביאו את בית המשפט לחרוג אל מתחת למתחם העונש אותו קבעתי.

אשר להמלצת שירות מבחן לביצוע של"צ בהיקף 150 שעות הרי שהמלצה זו ניתנה כחלק מהמלצה להימנע מהרשעה. הואיל ולא מצאתי לקבל את המלצת שירות המבחן במלואה ומתוך כך שבית המשפט נחשף לקשייו של הנאשם לפרנס עצמו וההשפעה שיש לקשיים אלו על מערכת היחסים שלו עם המתלוננת ובכלל, מצאתי להימנע מהטלת צו של"צ.

סוף דבר

מכל המקובץ לעיל הנני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 5 חודשי מאסר על תנאי וזאת למשך 3 שנים שלא יעבור עבירת אלימות מסוג עוון.

ב. 10 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעבור עבירת אלימות מסוג פשע.

ג. 10,000 ₪ התחייבות למשך שנתיים מיום שחרורו, שלא יעבור כל עבירת אלימות. לא תיחתם התחייבות בתוך 14 יום, יהיה על הנאשם לרצות 30 ימי מאסר תמורתה.

ד. צו מבחן למשך 12 חודשים מהיום.

עותק החלטה זו יועבר לידי שירות המבחן למבוגרים אשר במידת הצורך יבוא בעדכונים לבית המשפט.

הפיקדון של הנאשם שהופקד במ.ת. 13-01-36506 על פירותיו יועבר לידי הנאשם באמצעות בא כוחו, עו"ד אבו עאבד.

זכות ערעור תוך 45 יום מהיום לבית המשפט המחוזי .

**ניתנה והודעה היום י"ז תמוז תשע"ד,
15/07/2014 במעמד הנוכחים.
דניאל בן טולילה , שופט**

הוקלד ע"י חיה דמרי